

THE NIGHT SEDER BAIS MEDRASH

TAILORED TO FIT YOUR SCHEDULE AND YOUR NEEDS

Week 7

Commerce on Shabbos

ביצה ל"ז ע"א
שו"ע ש"ו ג', ד'
שו"ע רמ"ה ה'
שו"ת רע"א קנ"ט
מהרש"ג ח"ב קי"ז

לז"נ ר' שמואל-ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א-ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל-ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל-ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

ביצה ל"ז ע"א

מובמין: והא מצוה קא עביד לא צריכא דאיכא גדול⁽⁶⁾ *ומצוה בגדול ליבם וכלהו טעמא מאי גזרה שמא יכתוב: ואלו הן משום מצוה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין: גזרה משום מקח וממכר: ולא מגביהין תרומות ומעשרות: פשיטא תני רב יוסף לא נצרכא אלא ליתנה לכהן בו ביום וה"מ פירי תלמוד בבלי >עלו והדר< עמוד מס' 73 י ביצה תלמוד בבלי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ליצמנה: משום מקח וממכר. דלמקח וממכר דמו שמואל מרשותו לרשות הקדש ומקח וממכר *אסור מן המקרא⁽⁷⁾ דכתיב ממנו חפץ ודבר דבר (ישעיה נח) אי נמי מקח וממכר אחי לידי כתיבת שטרי מכירה וא"ת הויא לה גזרה לגזרה⁽⁸⁾ כולה חדא גזרה היא: תני רב יוסף אפי' ליתנם

שו"ע ש"ו ג', ד'

בפרק ו' ט' ראש שם
ורבינו ירוחם פרק יב
ושאר פוסקים י' ונהגות
מרדכי פרק קמא רשבת
והנהגות מיימני פרק ו'
כ מרדכי פרק קמא
רשבת בשם סמ"ג
וסמ"ק

ג *אסור ליתן לאינייהודי מעות (יב) מערב־שבת לקנות לו בשבת, (יג) 'אבל יכול לומר לו קנה לעצמך ואם אצטרך אקנה ממך לאחר השבת: ד *כמותר לתת לאינייהודי מעות (יד) (יז) מערב־שבת לקנות לו, (טו) ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת: הגה וכן מותר ליתן לו בגדים למכור, ובלבד שלא יאמר לו למכרן בשבת (ב"י בשם סמ"ג). (טז) מי ששכר אינייהודי להוליך

באר היטב

בעלמא שרי לומר לאינייהודי, הרד"ך, מ"א: (ד) מע"ש. ואם יום השוק בשבת ואינו בנמצא לקנות אלא בו, אסור, וה"ה כשיום השוק בשבת אסור ליתן לו דבר למכור. וכתב הט"ז: ונ"ל דבכל הני דמתירין [כ"ה עם השמש] כגון נותנין כלים לכובס וכו' יש איסור אם נותן לו הכלים סמוך לשבת וא"ל ראה שאני צריך להם במו"ש, דה"ל כאומר

משנה ברורה

לעשותו, (ס) אבל בדבר שאינו אלא מנהג וחומרא בעלמא, שרי לומר לאינייהודי לעשותו: (ט) בשבת. ואפילו (ט) אם יאמר לאינייהודי שישכור לו פועלים אחר השבת, גס-כן אסור [ח"א]: (י) אף-על-פי שמבין וכו'. רוצה לומר, אפילו הכי מותר, כיון שאינו אומר לו בפירוש רק דרך רמז. ולא דמי למה שכתב הרמ"א בהג"ה בסעיף כב דאפילו דרך רמז לעשות בשבת אסור, התם כשמרמוז לו (י) בשבת גופא על זה, חמיר טפי: (יא) שרצונו שיעשנה וכו'. ומכל מקום לא יהנה הישראל מאותה מלאכה עד אחר השבת, כדין אינו יהודי שעשה מלאכה לצורך ישראל; אי נמי, מיירי בדבר שאין גוף הישראל נהנה ממנו, כגון שכבר יש גר ואש והאינו יהודי מוסיף, דאי לא-כן, הא אפילו אם האינייהודי הדליקה מעצמו אסור לישראל ליהנות ממנו [אחרונים]: ג (יב) מערב־שבת וכו'. והוא הדין (יג) דאפילו מתחלת השבוע אסור כיון שיחד לו על שבת, וכנ"ל בסעיף ב, ואפילו (יז) קצץ לא מהני בזה, אלא נקט 'מערב־שבת' משום סיפא, דאם אומר לו קנה לעצמך, אפילו מערב־שבת מותר: (יג) אבל יכול וכו'. מקור דין זה נלמד מהא דלקמן סימן

תמח סעיף ד לגבי חמץ. ועיין בב"ח ובאליה רבה שמצדדים שם, דאפילו אם מבטיחו שיקנה ממנו אחר-כך גס-כן מותר, כיון דעכשיו קונה לעצמו: ד (יד) מערב־שבת לקנות לו. ודוקא (יג) בשקצץ לו שכר עבור זה, דאז עושה אדעתיה דנפשיה, דבלאו הכי אסור, וכמבואר בסימן רמה סעיף ה. ועיין בביאור הלכה: (טו) ובלבד שלא יאמר וכו'. ואם (יז) יום השוק שם בשבת, ובאותו מקום אינו מצוי לקנות כי אם ביומא דשוקא, כמו שרגיל בעיירות קטנות, הוי ליה כמזכיר לו יום השבת בפירוש, בין שמבקשו לקנות עבורו או שנותן לו למכור, (טו) ואפילו בתחלת השבוע אסור; ובמקום שמצוי קצת גם בשאר ימים, אין איסור אלא אם-כן מזכיר בפירוש יום השבת. (טז) וכן אם אמר לו הישראל: ראה שאני צריך לליל לדרכי במוצאי-שבת, הוי גס-כן כמזכיר יום השבת בפירוש. כתב הט"ז, דמה שהתירו אם לא זכר לו שיקנה בשבת, מכל מקום לא יהנה הישראל ממנו באותה שבת, דעל-כל-פנים עשה בשביל ישראל, דאף שמיירי בזה שקיצץ לו שכר, כדלעיל בסעיף-קטן יד, לא מהני, (יז) אבל האליה רבה והתוספת-שבת חולקין עליו. כתב בספר חסידים: אל ידור אדם בעיר שיום השוק הוא בשבת, כי משנה ברורה עם פסקי חזון איש עמוד מס' 231 ג כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע רמ"ה ה'

בשבת, (יט) אסור (כ"י בשם גאון). וישראל שיש לו משכון מן האינדיהודי, עיין דקמן סימן שכה סעיף ב
וג: ה' [*] ימותר לישראל ליתן סחורה לאינדיהודי למכור (כ) אם קצץ לו שכר, (כא) ובלבד ^ט
שלא יאמר לו מכור בשבת. *תנור שלקחו ישראל משכון מאינדיהודי, וקיבל עליו האינדי-
משנה ברורה עם פסקי חזון איש עמוד מס 23 ג כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת רע"א קנ"ט

על סתיקחו צניטול הגט קודם שנתקיים החנאי אם חכור משום
שבות. וכן במה דקיי"ל אין קוין בשבת. אם מכר לו חפץ
בע"ש במשיכ או בכסף. ואמר חקנה לך למחר. דבשבת נגמר
הקנין. וכן מכר לו בע"ש במעכשיו בחנאי שיעשה כך וכך. אם
מותר לקיים החנאי מעשה בשבת. מעי"ז נחקיים הקנין למפרע
בע"ש, רי"ל דבשניהם מותר, דבראשון אינו עושה מעשה בשבת אלא
דמעלמו נגמר דשרי. וכן בפני אף דעושה מעשה מ"מ כיו רק קיום
החנאי. אבל המכר נגמר למפרע בשבת. או דבשניהם אסור. בא'
משום גמר הקנין בשבת. ובפני משום דמעשה קיום החנאי גורם
לגמור ההניח, או בא' מותר וצ' אסור. או דכיופוד. ע"כ תוכו דבריו.
מרויחים בזה, דהוי ג"כ קונה קנין בשבת, וא"כ תרווייהו נפשט.
דין בחנאי ובין באומר שיחול בשבת כיו שבות. ידידו ואוהבו אחיו:
עמוד מס 226 תשובות רבי עקיבא איגר איגר, עקיבא בן משה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

מהרש"ג ח"ב קי"ז

סימן קיז.

לכבוד תלמידי המופלג חריש כ"ה יעקב הכהן ענגעל ב"י
בקי"ק מאקאי יע"א.

על דבר שאלתך בכלי הנקרא אטאמאט שנתחדש בעתים הללו
שנתיחין אותו בחוץ דרכ"ר ומשימין בחוכה ליקערניך
וטשאקאלאד וכו' נעשה על אופן זה שמי שמסליך בחוכה מטעם
הנקלצ צעד ליקערליך או הטשאקאלאד יכול לפתוח תיבה קטנה
ויכול ליקח הסחורה צעד המטעם. זעתה השאלה כיון שיהא עומדת
בחון גם צש"ק ויבאו אנשים עכו"ם או ישראלים דלא מעלי ויקחו
הליקערליך או הטשאקאלאד וישליכו שם המטעם גם בשבת אם
אין כאן להישראל צעל האטאמאט הנ"ל איסור של מו"מ בשבת.
עכתו"ש הלכה למעשה כי לא צריך ישנו כלי הנ"ל:
וחו"ד לחלק בזה בין אם הכלי הנ"ל עומדת דרכ"ר לגמרי או
עומדת בחלר או בחנות של ישראל וכו' על אופן זה,
א) דאם הכלי עומדת דרכ"ר נ"ל להתיר ומשום דאין כאן מקום
ויסוד לאסור דכיון דמצוהר בשבת דף ח"י גבי פלוגתא דב"ש וב"ה
דקיי"ל כוותיהו דמותר לפרוש מאודה מצע"י אף שזדים בשבת.
שו"ת מהרש"ג עמוד מס 146 ב גרינפלד, שמעון בן יהודה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ובן מותר לתת למך לחוד היוורה להיות נאצב בשצת וברצח מלאכות הדומה לזה. וכעפס דקמלאכח נעש בשצת מעטמו ממילא וטעמי שואר טעם פעולה לזה מע"ש מ"מ מותר אף שכל המלאכות הללו פס דאורייתא. אי"כ כ"ש צמ"מ כעפס בשצת ממילא ודלוי מותר אף שהוא טעם פעולה לזה מע"ש. אך לכאורה כרי מבורר דלמכור לנכרי או להטעמו ג"כ צ"ה מחירין ומבורר שם במשנה שאח"כ דצ"ה מחירין עם השמש והיינו קודם השקיעה וכמו שפירש"י וברעב"ט אצל לאחר שקב"ח אסור כמש"כ בתוס'. וצ"ד כרי העכו"ם לוקח לאחר שקב"ח בשצת עמ"ש וא"כ יש לכאורה מקום לאסור. אמנם נראה דמ"מ מותר צ"ד דלא מצעי למכר שכתבו בתוס' בעטם האיסור משום דנראה כשליחו אי"כ כ"ז שייך בזה הישראל מוסר לו הכסף בשצת. אכן צנרון האטמאט שאין הישראל עושה שום דבר ואינו יודע כלל אימת נועל הגוי הכסף לא שייך כלל מחזי כשליחו וצודלוי מותר. אלא אפי' לדעת הרמב"ם צ"י מ"י שצת שכתב הש"ס צסי רנ"צ דצ"י דיש חשש מ"ע דכשרואין שבעכו"ם יאל עם חפץ של ישראל בשצת יאמרו שהישראל מכר לו בשצת. זה שייך דוקא כשהוא יולא מצית או מחמר הישראל וחפץ של ישראל צידו. אצל כאן שהאטמאט עומד בחוף צרכ"י והעכו"ם אינו יולא מצית ישראל כלל עם הכסף ונכרי דגם הכלי הג"ל נחשד רשות ישראל דמכר צ"י דצ"מ וצ"צ פ' הספינה דכא דכליו של אדם קונה לו הוא מטעם הירו. מ"מ כאן כ"ע יודעין שלא מסר לו הישראל הכסף כלל בשצת רק מעטמו נעלו. והכל יודעין שאין הישראל עומד בחוף פנימית הכלי למכור או למכור לו הכסף נמלא שאין שייך כלל מ"ע ודלוי דמותר אליצא דכ"ע. ונראה עוד דאפי' למכר שכתב בש"י רעק"א סי' קנ"ט אס מותר לקנות בחול שיחול הקנין בשצת [המשל בזה אס יש ליציאליון שמוכרים אח"כ דבר והוצגל הליציאליון על שצת. ומתחלה נותנים אפפערטין ובצת פותחין השירים האפפערטין ומחליטין למי ליתן הדבר הנמכר אס מותר לישראל לתת אפערט עם קאוליון קודם השצת. או אפשר דאסור כיון שהשירים מחליטין המקח בשצת] ומשמע צסוף קשוצתו דמסיק לאסור. ומורי מהר"ם שיק חש לדצ"י לענין ט"פ שחל בשצת שלא לכתוב בשע"מ שהקנין מתחיל בשצת מכח דצ"י כג' רעק"א הג"ל. וא"כ לכא"י מוכח מדצריהם דמקח וממכר כעפס מחליו בשצת שלא ט"י מעשה ישראל בשצת כלל ג"כ אסור [ולקמן אי"כ אבאר דעתי אף צנרון של הגרע"א להחיר צראיות ובעטמים נכונים] אמנם נראה דאפי' לפי דצריהם יש להחיר צ"י דשאני הכס שמתחלה כשנותן הישראל האפפערט יודע שיוגמר המקח בשצת. ולכן ס"ל דזה כיוי כמכר או קונה בשצת ואית צ"י משום מרימ דאסור משום גזירת כחיבה. אצל צ"י שכתמשים הישראל ליקיערליך ובעטמאקאלד בהכלי אינו קוצב כלל זמן על שצת ואין הישראל יודע כלל אס יצוא העכו"ם לקנות בשצת או בחול צודלוי אין שום איסור להישראל להניח בחוף הכלי החפלים והעכו"ם יקנה אימת שיראח ומותר גם לדצריהם :

איברא שגם צנרון של הגרע"א הג"ל שגראה מסקנת דצ"י לאסור גם צזה אין לצי שלם וחי נ"ל להחיר. דמכ צין זכ לנותן חיתים צרחיים של מים צע"ש שחס נעמנים כל השצת ואין איסור דצ"ר אלא לחד דעכ מטעם שהקול נשמע ואחש מילתא הא לאכ"כ לכ"ע מותר. וכבר כתבתי צזה צמק"א להוכיח מח דנרון של הגרע"א מותר הוא. והנה אח"כ ראיתי צסי דצ"י חיים לה"י מבריי אויערבאך ז"ל צסוף חיי"ד נדפס שם קונטרס הנקרא צסם מים חיים וכו' מאצי במחבר הג"ל שחי גאון ושמו ר' חיים ז"ל [בעל המחבר סי' דצ"י משפס על החו"מ] וצסי ר' חמח כן על הגרע"א מה כי דעחו להסתפק לאסור. ומדחה ראיתי הגרע"א מחא דיומא גצי אשח אחרת מתקנין לכ"ג דפלפל צגמי אף כי עושין אליצא דר"י ולא קאמר דחי מקדש אשח צעיורכי"פ שוחלו הקדושין לכשחמות חצרתה ציורכי"פ ועכ"ה כיון דהקדושין חלין ציורכי"פ אסור עיי"ש שזי חוכן ראיתי הגרע"א לאסור. וכו' מדחה או משום דכיון שהאשח יכולה לחזור צה אי"כ אין זו ענה דשמא תחזור צה האשח. או משום דצ"י ציורכי"פ צע"י שחכי דוקא ציתו ע"י ציאה וכניסה וכניסה אי"ל להיות ציורכי"פ. והנה שם צסי דצ"י חיים

הג"ל צו ונפדו של צעמ"ח סי' מים חיים הג"ל כתבו הסבר לספיקו של הגרע"א משום דשאני צנותן חיתים צרחיים צע"ש וכן בצפורם מלוד וכהיח והעוף נאדים בשצת שפיר מותר משום דשצת אין אנו צריכים כלל לרלון ומחשבה של האדם העושב כיון שכבר נתן החתים הם נעמנים מעטמן צלי רלון ומחשבתו וכן צככ"ג גצי מלוד. אצל גצי מכירה אנו צעין רלון גם בשצת שחרי יכול לחזור צו עדיין לפיכך שפיר יכולים אנו לומר דאסור עכא"ד ולדעתי גם מלד הסברא אין דצריהם מתקבלים על הכל דמ"מ נעשכ הדצ"ר מעטמו וא"ל נעשות שום מעשה וחי מבורר גצי שצת דכרוריס מתירים ומכש"כ צזה דאף הרב"ר א"ל אלא שלא יחזור צו. אצל צסתמא נקח הדצ"ר צמחשבתו הראשונה. ואינו הצחתי ראי להיח"ר ממה דמבורר צצ"צ וצח"מ סי' מ"ג דשער שומנו כתוב בשצת או צעפרס צחש"י שהוא כשר צין צשער הלוואה צין צשער מכר משום שאנו חולין שחחרוכו וכתבוכו ושער מלוד הוא כשר. והשת"ל הא כיון דאחרוכו וכתבו הזמן בשצת אין השעבוד מתחיל אלא צחוחו זמן וכן צשער מכר מתחיל או הקנין וא"כ יש כאן איסור מלד דהקנין חל בשצת או ציורכי"פ ונימא דולוי לא עשו איצור. אי"י משמע מח דצככ"ג ש"ד ואין כאן איסור מלד שצת. ועוד יש ראי ממש"כ נכד במחבר מים חיים צסוף דצ"י דמכח צערוצין דאדם יכול להקדיש מע"ש שיאמר היום הוא חול ולמחר יחי קדש. וכן מצ"א גמי דגצי תרומה רשאי לומר דלמחר יחי תרומה אף שלמחר הוא שצת. וכן מוכח מדצ"י תכ"ד שהציא בגרע"א צעטמו שהציא דצ"י המג"א צסי שליט לענין פכ"צ שחל צש"ק דלעולם כי אפשר לפדות צע"ש על אופן זה שיתנו או כחי סלעים לכהן ולומר שהפדיון יחול למחר צש"ק. רק שאין לעשות כן משום הצרכה עיי"ש ומוכח מדצ"י דאי לאו משום הצרכה ש"צ נעשות כן ואין כאן שום דל איסור משום שהפדיון חל בשצת ותמכ"י על הגרע"א ועל מורי מהר"ם שיק שחשש לדצ"י בגרע"א ולא כתבו ליישב שלא יחי סחירה מדצ"י תכ"ד הג"ל שהציאו צעטמם. והעיקר נלע"ד שגם הנדון של הגרע"א יש להפיר. והעיקר תלי רק בשעה שהבעלים עושים בפעולה. ואס הבעלים עושים צע"ש אף שהקנין חל בשצת מותר. וכן להיפך אס הבעלים עושים פעולה בשצת אף שמתנים שהקנין לא יחול עד מוצ"ש מ"מ אסור כגון לומר בשצת היום חול ולמחר קדש או מפריש תרומה שיחול התרומה לאחר השצת. וכן צקדושין לומר לאשח כרי את מקודשת לי צחפץ זה ציום מחר. ולהיפך שיאמר צע"ש כרי את מקודשת לי למחר מותר :

(צ) **ראם** הכלי עומדת צחלר ומכ"ש אס עומדת צחנות של ישראל נ"ל להחמיר עפ"י דמבורר צסי רנ"צ וצסי ש"כ דעכו"ם הולא מרשות ישראל וחפץ צידו. יש לאסור דשייך מ"ע שיאמרו שהישראל מכר לו בשצת. ובגם שלכחי כי מקום להחיר אף צככ"ג משום שחרי נראה שמוקד דין זה שכתב הרמב"ם צפ"י מ"י שצת דאסור מטעם מ"ע יאל לו מהגמי דשצת דקנן גצי לא ימכור לעכו"ם צע"ש ולא יעטעמו ולא יגצוהו אלא צכ"י שויצ העכו"ם לציתו מצע"י דצ"י וצ"ה מחירין עם השמש. ויש לדיוק מח דגם לצ"ה דמחירין עכ"פ צריך העכו"ם ללאת מרשות ישראל מצע"י דהיינו קודם ציאת השמש הא לאחר ששקעב החמה גם לצ"ה אסור. ומח מוכח דלכ"ע אסור לעכו"ם ללאת בשצת מרשות ישראל וחפץ של ישראל צידו זכו טעמו של הרמב"ם. וא"כ צין דעיקר הוכחה שלו הוא מהתם אי"כ כרי צמשה לא נאמר רק למכור או לעטון או להצביה וי"ל דהיינו דוקא צעשה הישראל אחי מעשה או אסור בשצת אצל צכמו נ"ד שאין הישראל עושה שום מעשה בשצת רק העכו"ם צעטמו נועל הכסף ואין הישראל עומד שם כלל ואינו עושה שום פעולה לזה בשצת צככ"ג לא גזרו כלל לאסור משום מ"ע. וראי לסצ"י זו דל"כ מ"ע יא אסור לתת צרחיים של מים צע"ש משום מ"ע שחוראש שנטעמים החיתים צרחיים בשצת יאמר שהישראל נותנס שם בשצת. וכן צככ"ג צפותקין מים לגינה מע"ש אמאי לא אסור משום שחוראש המים צדים יאמר שהישראל פתחס בשצת. אי"י דלא אסור משום מ"ע אלא היכא שהישראל מסייע לזה בשצת עממו אצל כל שהישראל

אינו עושה כלום בשבת לא חסרו משום מ"ע. ומאחרי עוד ראינו
נכון לסדר זה ממה דמיואר באר"ח סי' ש"א סעי' מ"ב בכליו
שנשרו צמים שאסור לגבם בשבת בחמה משום מ"ע שברואה יאמר
שכבסם בשבת. ומבואר שם בש"ע ומקור הדבר הוא מהש"י הרשב"א
דאם הכנדים היו מונחים בחצר להחייב מע"ש מותר להניחם שיהיו
שם גם בשבת ולא גזרו משום מ"ע שיאמרו שכבסם בשבת. ועכ"ל
דכינו מעמל משום דכיון שאינו עושה שום פעולה בשבת עלתו
לא חסרו משום מ"ע. וא"כ הכ"ד צדוק האטאמאט בג"ל כיון
שהישראל אינו עושה שום פעולה בשבת מותר ולית ב"י משום מ"ע.
ומדוקדק כיצד לשון המשנה לא ימכור ולא יעשן ולא יגזיח דכנולכו
קעציד ישראל איחז מעשה זבא חסרו צ"ש ואף לצי"כ אסור.
אבל אם אינו מוכר ולא מגזיח ולא מטעין אף בשבת עלתו לית לן
צב. [וצעורה זו שכתבנו לחלק דבאם הישראל לא עבד מעשה בשבת
אף משום מ"ע לא חסרו נתיישב לי צעור מה שמבואר במס' ביאור
דכנוחן קדירה ע"ג כירה וצא שני והציא את האש השני חייב
ובראשון פטור. ומדייק בתה"ד דמדקתני פטור משמע דאיסורה
איכא דכל פטורה דשבת הוא פטור אבל אסור, ומכאן ילא כדן
המבואר באר"ח סי' רנ"ג שאסור להישראל להשים בקאווה על
הכירה אף קודם שמדליק העכ"ס את האש לחמם את הבית מחמת
הקור. והענין אינו מובן למה יהיה צבא הפילן איסור בעלמא,
כיון שמניח בשעה שליכא אש לא קא עבד מידי. וכבר נתקשה צבא
צש"ת בית אפרים. ומכאן ק"י זו ראה לומר דעכ"ל תיבת פטור לאו
דזקא חלה בכוננו פטור ומותר. וא"כ באמת מותר גם לישראל
להניח בקאווה קודם שצא העכ"ס להדליק האש וזכו נגד דברי
הרמ"א והתה"ד. ולפי סברתנו בג"ל מובן שפיר הדין דבאמת אח"כ
כשיראו קדירה ע"ג כירה מתצטלה או מתחממת בשבת איכא משום
מ"ע כמו בגוי שאלא מפחה ישראל בשבת וחפץ ישראל בידו ורק
במקום דאין הישראל עושה שום פעולה ושום סיוע לא חסרו
משום מ"ע אבל באם הישראל מניח בקדירה ע"ג הכירה בשבת
עלמא, א"כ עשה הישראל פעולה בשבת עלמא שוב אסור משום
מ"ע שיאמרו שהישראל מצטל בשבת אבל אם מניח העכ"ס או
הבקדירה מונחת ע"ג הכירה מצט"י כיון שאז אין הישראל עושה
שום פעולה שוב אף משום מ"ע לית צבא כנ"ל. והוא הסדר נכון
לדברי התה"ד ורמ"א צסי' רנ"ג בג"ל] ובה"ל לפי בג"ל גם כאן
צריד הי אפשר להחיר אפי' אם האטאמאט הוא צחצר הישראל.
רק דחת יש לאסור שלא יניח הישראל הניקערליך והטשאקאלאד
בחור הכלי בג"ל בשבת עלמא אף שצטעב שמניח שמה עוד לא נודע
כלל אם יצוא אח"כ עכ"ס לקנות בשבת. ואפשר שלא יצוא כלל
מ"מ אסור משום מ"ע. כהאי דאחד מציא את הקדירה ועדיין אין
שם אש דפטור אבל אסור, כן הי נראה לכאורה. אלא דמ"מ
מסתפינא להקל באם האטאמאט עומד צחצר וצרשות הישראל
מאחר שמדברי הרמ"א צסי' רנ"ג נראה שאינו מחלק בזה אלא
משמע מדבריו דאפילו אם בגוי צא ליעול מעלמא ואין הישראל
מסייע לו בשום דבר אפי"י יש צו משום מ"ע. לכן מסתפינא להקל
כנגד דבריו. אבל צעומד צריד שכלל רואים שאין הקונה נועל
מהישראל כלל אף שכלי הוא של הישראל מ"מ נראה דלכ"ע לית
ב"י משום מ"ע ומותר. קיטור הדבר לעניד צדוק שאלתך ג'
פרטים ובה:

(א) באם האטאמאט עומד צריד צאופן שבעכ"ס הלוקה משם
אח"כ חפץ אינו נכנס לרשות של הישראל כלל וכלל רואים
שאין הישראל עומד שם כלל ואינו ידוע כלל אם העכ"ס לוקח
ובאח"כ זמן הוא לוקח אז מותר גמור הוא:

(ב) ואם הוא עומד צחצר או צחנות הישראל המורה דאין:

ג) וזכל אופן אסור להישראל להניח צהכלי הנ"ל צשצח או ציו"ט
חפלים אף שאינם מוקנים, מ"מ כיון שהישראל עושע פעולה
צשצח שצ"י אוחו הפעולה יחי יכול העכר"ם ליקח החפץ להוציא
מרשות הישראל ולהכניסו לרשותו שייך צי איסור של מ"ע שיאמרו
שהישראל מכר לו חפץ צשצח כנ"ל:

והנני צזה רצך הדו"ש וש"ת.

סעמיהאלי יל"ו חרפ"ז לפ"ק.

שמעון גרינפעלד

שו"ת מהרש"ג עמוד מס 148 ב גרינפלד, שמעון בן יהודה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה